

STUNDU PLĀNS 5.-7. KLASEI

“DROSME INTERNETĀ”

Vai visi bērni un jaunieši zina, ko nozīmē “pārkāpumi internetā” un kāda veida uzvedība internetā ir uzskatāma par pretlikumīgu? Diemžēl joprojām ir daudz bērnu, kas, nonākot nepatīkamā situācijā internetā, nezina, kā rīkoties un pasargāt sevi. Tāpat izplatīts ir uzskats – ja uz mani tas neattiecas, tad man tam nav jāpievērš uzmanība.

Nodarbības mērķis ir veicināt skolēnu izpratni par to, ka internetā tāpat kā reālajā dzīvē pastāv noteikumi attiecībā uz savstarpējo saziņu. Pamanot vai pašam ciešot no cita lietotāja negatīvas rīcības, **jābūt drosmīgiem un jāziņo par pārkāpumiem pieaugušajiem un sociālo tīklu administrācijai.**

Šī stundu plāna mērķis ir veicināt skolēnos:

- izpratni un informētību par pārkāpumiem internetā;
- atbildīgu interneta lietošanu;
- līdzatbildību pārkāpumu novēršanā;
- spēju rīkoties, lai palīdzētu sev, draugam vai klases biedram, kas nonācis nepatīkamā situācijā internetā.

Levads, ar ko skolotājs iesāk nodarbību:

Pastāv liela atšķirība, kā mēs sazināties internetā un reālajā dzīvē. Internetā mēs izsakāmies tiešāk un atļaujamies vairāk nekā reālajā dzīvē, kontaktējoties “aci pret aci”. Galvenais iemesls tam – mēs neredzam cits citu, saziņa notiek attālināti un atbilde parasti atšķirsies no tās, ko saņemtu, ja saziņa notiktu klātienē.

1. NODARBĪBA

“Es Tevi redzu – es Tevi neredzu!”

A. Uzdevums katram skolēnam individuāli

- Iedomājies cilvēku, kas Tev ļoti patīk, Tu izjūti simpātijas pret viņu un vēlies uzaicināt uz kino.
- Iedomājies, ka Tev par savām jūtām šai personai ir jāpasaka un jāielūdz uz kino.
- Sagatavo uz lapiņas piezīmes (atslēgas vārdus), kuras izmantosi sarunas laikā. Sarunai tiks dots laiks ne vairāk par 1 minūti.

B. Uzdevums pāros

Skolēnus sadala pa pāriem un katram skolēnam savam partnerim, ar kuru tas salikts pāri, jāpastāsta divos atšķirīgos veidos A uzdevumā sagatavotā informācija:

- **Pirmajā variantā** skolēns neredzēs partnera seju (bērna seju var aizklāt ar A4 lapu). Brīdī, kad viens skolēns teiks savu sakāmo, otram ir jābūt pilnīgi klusam.
- **Otrajā variantā** skolēni sēdēs viens otram pretī, lai būtu acu kontakts. Brīdī, kad viens skolēns teiks savu sakāmo, pretī sēdošajam partnerim jābūt pilnīgi klusam.

C. Uzdevums visai klasei

Skolēni apspriežas un dalās savos iespaidos, atbildot uz šādiem jautājumiem:

- Kā kopumā veicās ar uzdevumu pāri? Kāda bija atšķirība starp abām saziņas formām? Kādas bija sajūtas?
- Internetā nav sastopams tikai naidis, bet arī draudzība un simpātijas. Kā internets ir ietekmējis mūsu uzvedību, ja runa ir par komplimentu teikšanu internetā?
- Kāpēc internetā mēs izsakāmies tiešāk un nesaudzīgāk, un vai tas varētu būt patiesais iemesls, kāpēc bērni un jaunieši pazemo cits citu internetā?
- Vai šis uzdevums Tevi mudināja būt drosmīgākam attiecībā uz komunikāciju “aci pret aci”, ja runa ir par ļoti personiskām lietām?

“Drosmīgs internetā, bailīgs reālajā dzīvē!”

Ievads, ar ko skolotājs iesāk nodarbību:

Ļoti daudzi cilvēki internetā raksta lietas, kuras viņi nekad neteiktu otram “sejā” jeb “aci pret aci”. Kāpēc ir vieglāk izteikt negatīvas lietas, pat naidu internetā nekā reālajā dzīvē? No kā patiesībā cilvēki baidās?

A. Uzdevums visai klasei

Skolotājs aicina skolēnus diskusijas veidā atbildēt uz šiem jautājumiem:

- Kā Tu domā, kas ir galvenais iemesls, kāpēc bērni, jaunieši un pat pieaugušie sociālajos tīklos un saziņas platformās (piem., *Instagram*, *Snapchat*, *WhatsApp*, *Facebook*) raksta cits citam aizvainojošus komentārus vai publicē pazemojošas fotogrāfijas un video?
- Kāpēc daži zem šādiem negatīviem komentāriem spiež “like” (patik)?
- Cik daudz internetā mēs pieļaujam un paciešam, un kādos gadījumos mēs novilkto robežliniju? Vai visiem šī linija ir vienāda?
- Vai pastāv atšķirība starp cilvēkiem, kas norādīti zemāk, un viņu spēju paciest un pieļaut negatīvu attieksmi pret sevi:
 - sportists;
 - žurnālists;
 - politiķis;
 - blogeris;
 - mūzikas slavenība;
 - 13 gadus vecs bērns;
 - uzņēmējs?
- Vai pastāv atšķirība starp to, ko var teikt un pieņemt internetā, salīdzinājumā ar citām vidēm – piemēram, darbā, skolā, draugu kompānijā, treniņā u. tml.?
- Vai vienkāršāk ir citu emocionāli pazemot internetā vai reālajā dzīvē? Kāpēc Tu tā domā?
- Vai interneta ietekmē ir izveidojusies jauna uzvedības forma – “tiešsaistes naidis” (*online hate*) – vai arī internets ir tikai platforma, un šī problēma vienmēr ir pastāvējusi? Un, ja šī uzvedība vienmēr ir pastāvējusi, kā tā varēja izpausties pirms interneta?
- Vai šāda agresīva saziņas forma internetā var ietekmēt sabiedrību kopumā?

B. Uzdevums grupās

Sadaliet skolēnus vairākās grupās, lūdziet tiem savā starpā apspriesties un atbildēt uz zemāk minētajiem jautājumiem, izvēloties vienu no piedāvātajām atbildēm.

Grupām savstarpēji diskutēt un mēģināt panākt, ka visas grupas nonāk pie vienota viedokļa par vēlamo rīcību konkrētajā situācijā.

Viens no klases biedriem ir negatīvi attēlots sociālajā tīklā Instagram – izveidots viltus profils ar šīs personas vārdu un uzvārdu, publicēta fotogrāfija un zem tās komentārs, kas it kā liecina, ka viņš/ viņa lieto narkotikas un alkoholu jautrā ballītē. Visi klasē ir redzējuši šo Instagram kontu un zina, kurš no klases biedriem to ir publicējis.

Kā Tu rīkosies?

- A. Uzrakstīsi komentārā “Foto tas nav redzams”, “Tas ir fake”, “Tu pārkāp visas robežas” vai ko tml.
- B. Uzrunāsi personu, kas to ievietojs, aicinot viltus kontu dzēst.
- C. Informēsi par notikušo skolotāju, skolas psihologu, sociālo pedagogu vai savus vecākus.

Vai kāds no šiem faktoriem varētu mainīt Tavu attieksmi un to, kā Tu rīkotos:

- A. dzimums personai, kas izveidoja viltus profilu *Instagram*;
- B. cietušās personas dzimums;
- C. personas, kas uztaisīja viltus profilu, attiecības ar citiem skolēniem klasē/skolā;
- D. cietušā attiecības ar citiem klasē/skolā;
- E. Tu pazīsti vainīgās personas tēvu, viņš ir Tavas mammas darba kolēģis.
- F. Cietušās personas tēvs ir Tavas mammas darba kolēģis.

Kādiem jābūt apstākļiem, lai Tu gribētu par šo situāciju ziņot kādam pieaugušajam (skolotājam, skolas psihologam, vecākiem), *Instagram* administrācijai vai kādai institūcijai, kas nodarbojas ar šādu gadījumu un kaitīga satura izvērtēšanu?

“Drosme rīkoties”

ievads, ar ko skolotājs iesāk nodarbību:

Bieži jaunieši baidās paust viedokli, ja runa ir par citu aizvainošanu internetā. Visbiežāk tas ir tāpēc, ka viņi baidās, ka varētu tikt izslēgti no kolektīva vai kāds tādēļ varētu vērsties pret viņiem – pazemot arī viņus. Visbiežāk jaunieši izvēlas klusēt un nekādā veidā neiesaistīties, ja runa ir par dažādām problēmsituācijām un emocionālās pazemošanas gadījumiem internetā.

Skolotājs uzsāk ar skolēniem diskusiju, uzdodot jautājumu “Ko nozīmē vārds “drosme”?” un pierakstot uz tāfeles skolēnu atbildes, pārrunājot katru no tām.

Uzdevums grupās

Katra grupa izstrādā A3 plakātu par drosmi internetā pēc šāda plāna:

- Katrs grupas dalībnieks iedomājas vienu personu, kura, pēc viņa domām, ir izrādījusi drosmi neatkarīgi no vietas un situācijas, un uzraksta šīs personas vārdu uz lapiņas. Visas lapiņas izklājat uz galda un kopīgi izvēlieties vienu, kura drosmei visi pievienojas, nonākot pie svarīgām atziņām, kas palīdzēs izveidot plakātu.
- Vai esat kādreiz izrādījis drosmi internetā? Katrs grupas dalībnieks izstāsta pārējiem grupas biedriem vismaz vienu gadījumu, kad viņš ir izrādījis drosmi internetā.
- Grupa uz A3 lapas uzraksta 5-10 konkrētus padomus, kas atspoguļo drosmi internetā. Atcerieties, ka padomiem jābūt īsiem, vienkāršiem un visiem saprotamiem.
- A3 plakātu ar padomiem grupa prezentē klases priekšā, pēc tam visu grupu darbi tiek izvietoti redzamā vietā (pie sienas, uz tāfeles vai galda) un skolēni nobalso par vislabāko plakātu. Vienīgais nosacījums – skolēns nevar balsot par savas grupas plakātu. Uzvarētāju plakātu skolotājs izvieta klasē vai pie skolas ziņojumu dēļa.

